

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

หลักภาษา และการใช้ภาษา ม. ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ผศ. ดร.นวพร คำเมือง ศศ.บ., กศ.ม., ศศ.ด.

ผู้ตรวจ

ดร.ประสรวงศ์ ตันติเสนาะ ศศ.บ., ศษ.บ., ศศ.ม., ปร.ด.

ผศ.ปัทมา ดำประสิทธิ์ ศศ.บ., ศศ.ม.

นายอรรถ ดิษฐ์สุด ศศ.บ. ศศ.ม.

บรรณาธิการ

นางสาวปัทมา จันทร์ขำ ศศ.บ.

บริษัท ต้นแบบพัฒนา จำกัด

เลขที่ ๑๘ ซอยวัฒนาสุขนิเวศน์

แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

e-mail: tonbapatana@gmail.com โทร. ๐๙ ๓๓๘๕ ๑๒๓๖

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

หลักภาษา และการใช้ภาษา ม. ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่

ส่วนหนึ่งส่วนใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

ผศ. ดร. นวพร คำเมือง

ผู้ตรวจ

ดร. ประสพศักดิ์ ตันติเสนาะ

ผศ. ปัทมา คำประสิทธิ์

นาย อรรถ ดิถีสุต

บรรณาธิการ

นางสาว ปัทมา จันทร์ขำ

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-18-7824-6

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับให้นักเรียน และครูใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่หลักสูตรกำหนด พัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะสำคัญทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

ในการจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้คณะผู้จัดทำได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตร

การเสนอเนื้อหา กิจกรรม และองค์ประกอบอื่น ๆ ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียน เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม บนพื้นฐานของการบูรณาการความคิดรวบยอดที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เน้นทักษะที่เสริมสร้างความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดตามหลักสูตร อันจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ได้ออกแบบให้มือนักเรียนประกอบ ดังนี้

๑. ตัวชี้วัดช่วงชั้น

เป็นเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนตามช่วงชั้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียนตามหนังสือที่ สพฐ. ประกาศ โดยแยกออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง โดยตัวชี้วัดระหว่างทางใช้ตัวอักษรสีดำ ตัวชี้วัดปลายทางใช้ตัวอักษรตัวหนาสีฟ้า

๒. สารการเรียนรู้

นำเสนอขอบข่ายเนื้อหาที่นักเรียนจะได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้

๓. ประโยชน์จากการเรียนรู้

นำเสนอไว้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้และทักษะจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๔. ขวนคิด ขวนตอบ

เป็นคำถามหรือสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ต้องการที่จะค้นหาคำตอบ

๕. เนื้อหา

แบ่งเป็นหัวข้อหลัก หัวข้อรอง และหัวข้อย่อย ตรงตามตัวชี้วัดช่วงชั้น มีกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้แทรกเป็นช่วง ๆ เนื้อหาบางตอนอาจนำเสนอด้วยภาพ แผนภูมิ และแผนภาพความคิด นอกจากนี้ยังประกอบด้วยส่วนสำคัญอื่น ๆ ดังนี้

๕.๑ คำสำคัญ ระบุคำสำคัญที่แทรกอยู่ในเนื้อหาซึ่งพิมพ์ด้วยสีฟ้า คำสำคัญนี้จะพิมพ์ด้วยสีฟ้าเฉพาะคำที่ปรากฏในเนื้อหา ไม่เน้นคำที่เป็นหัวข้อ

๕.๒ เรื่องน่ารู้/เกร็ดความรู้ เป็นความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาในหน่วยการเรียนรู้นั้นเพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น โดยคัดสรรเฉพาะเรื่องที่นักเรียนควรรู้

๕.๓ แหล่งสืบค้นความรู้/แหล่งสืบค้นข้อมูล เป็นแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ หนังสือ สถานที่ บุคคล เพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน

๕.๔ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่กำหนดไว้เมื่อจบเนื้อหาแต่ละตอนหรือหัวข้อเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน สะดวกในการปฏิบัติ กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และส่งเสริมให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๖. บทสรุป

เป็นการสรุปไว้เป็นผังมโนทัศน์ (Concept Map) เพื่อทบทวนความรู้ หรือการเรียนรู้กว้าง ๆ อย่างรวดเร็ว

๗. กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ส่งเสริมทักษะการคิด และสร้างองค์ความรู้แล้วประยุกต์ใช้ความรู้

๘. โครงงาน

เป็นข้อเสนอแนะในการกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติโครงงาน โดยเสนอแนะหัวข้อโครงงานและแนวทางการปฏิบัติโครงงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดช่วงชั้นของหน่วยการเรียนรู้นั้น เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การวางแผน และการแก้ปัญหาของนักเรียนซึ่งมีอยู่ในหน่วยการเรียนรู้สุดท้าย

๙. การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

เป็นกิจกรรมที่เสนอแนะให้นักเรียนได้นำความรู้ทักษะ ในการประยุกต์ความรู้ในหน่วยการเรียนรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๐. คำถามพหุพจน

เป็นคำถามเพื่อทบทวนผลการเรียนรู้ของนักเรียน

๑๑. ท้ายเล่ม

ประกอบด้วยอภิธานศัพท์และบรรณานุกรม

๑๑.๑ อภิธานศัพท์ เป็นการนำคำสำคัญที่แทรกอยู่ในเนื้อหา มาอธิบายความหมาย และนำมาจัดเรียงตามลำดับอักษรเพื่อสะดวกในการค้นคว้า

๑๑.๒ บรรณานุกรม เป็นรายชื่อหนังสือ เอกสาร เว็บไซต์ ที่ใช้ค้นคว้าอ้างอิงประกอบการเขียน

สารบัญ

หน่วย

การเรียนรู้ที่ ๑

หน่วย

การเรียนรู้ที่ ๒

หน่วย

การเรียนรู้ที่ ๓

หน่วย

การเรียนรู้ที่ ๔

หน่วย

การเรียนรู้ที่ ๕

ธรรมชาติและลักษณะของภาษา..... ๑

๑. ความหมายของภาษา.....	๒
๒. ธรรมชาติของภาษา.....	๓
๓. ลักษณะของภาษาไทย.....	๑๓
๔. พลังของภาษา.....	๒๔

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร.....๒๘

๑. ความหมายของคำ.....	๒๙
๒. ชนิดและหน้าที่ของคำ.....	๓๒
๓. การใช้คำ.....	๓๔

การสื่อสารของมนุษย์..... ๔๑

๑. ความสำคัญของการสื่อสาร.....	๔๒
๒. องค์ประกอบของการสื่อสาร.....	๔๒
๓. จุดมุ่งหมายของการสื่อสาร.....	๔๓
๔. ภาษาในการสื่อสาร.....	๔๔
๕. สถานการณ์ในการสื่อสาร.....	๔๕
๖. ผลของการสื่อสาร.....	๔๖
๗. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ.....	๔๗
๘. อุปสรรคในการสื่อสารและวิธีแก้ไข.....	๔๘
๙. การรับสารและส่งสารเพื่อกิจธุระ.....	๕๐

การออกเสียงและการสะกดคำ..... ๕๘

๑. การออกเสียงคำ.....	๕๙
๒. การสะกดคำ.....	๗๐

การแต่งบทร้อยกรอง..... ๘๑

๑. ลักษณะทั่วไปของบทร้อยกรอง.....	๘๒
๒. วิธีแต่งบทร้อยกรอง.....	๘๔
๓. การแต่งกาพย์.....	๘๕
๔. การแต่งโคลง.....	๘๘

หน่วย การเรียนรู้ที่ ๖

การฟังและการดูให้สัมฤทธิ์ผล ๙๕

๑. ความหมาย ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายของการฟังและการดู..... ๙๖
๒. หลักการฟังและการดู..... ๙๙
๓. การฟังให้สัมฤทธิ์ผล ๑๐๐
๔. มารยาทของการฟังและการดูในโอกาสต่าง ๆ ๑๐๓
๕. การแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์จากการฟังและการดู ๑๐๔

หน่วย การเรียนรู้ที่ ๗

การพูดให้สัมฤทธิ์ผล..... ๑๐๙

๑. การส่งสารด้วยการพูด..... ๑๑๐
๒. ความสำคัญของการพูด ๑๑๑
๓. หลักการพูดที่มีประสิทธิภาพ ๑๑๒
๔. มารยาทในการพูด ๑๑๓
๕. การพูดในโอกาสต่าง ๆ ๑๑๔

หน่วย การเรียนรู้ที่ ๘

การรับและการส่งสารด้วยการอ่าน ๑๒๔

๑. การรับสารด้วยการอ่าน..... ๑๒๕
๒. การส่งสารด้วยการอ่าน..... ๑๓๔

หน่วย การเรียนรู้ที่ ๙

การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง ๑๓๘

๑. ประเภทการอ่าน..... ๑๓๙
๒. การพิจารณาเลือกอ่านหนังสือ ๑๔๖
๓. มารยาทในการอ่าน ๑๔๙

หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑๐

การส่งสารด้วยการเขียน ๑๕๒

๑. กระบวนการเขียนและขั้นตอนการคิด..... ๑๕๓
๒. มารยาทในการเขียน..... ๑๕๘
๓. การเขียนรูปแบบต่าง ๆ..... ๑๕๘

อภิธานศัพท์ ๑๘๓

บรรณานุกรม..... ๑๘๕

ธรรมชาติ และลักษณะ ของภาษา



สาระการเรียนรู้

๑. ความหมายของภาษา
๒. ธรรมชาติของภาษา
๓. ลักษณะของภาษาไทย
๔. พลังของภาษา



ตัวชี้วัดช่วงชั้น

๑. อธิบายธรรมชาติของภาษา พลังของภาษา และลักษณะของภาษา ท ๔.๑ (ม. ๔-๖/๑)
๒. อธิบายและวิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย ท ๔.๑ (ม. ๔-๖/๖)



ประโยชน์จากการเรียนรู้

๑. เข้าใจถึงธรรมชาติและลักษณะของภาษาไทย
๒. ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง



ชวนคิด ชวนตอบ

การเข้าใจธรรมชาติและลักษณะของภาษาจะทำให้
ใช้ภาษาถูกต้องได้อย่างไร

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ใช้ภาษาในการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นในชีวิตประจำวัน การสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันได้นั้นผู้ใช้ภาษาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษาและลักษณะของภาษา เพื่อจะสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๑. ความหมายของภาษา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่เหล่าไม่อาจแยกกันอยู่ตามลำพังได้ และในการอยู่รวมกันนี้ มนุษย์ต้องติดต่อสื่อสารเพื่อแสดงความต้องการของตนให้ผู้อื่นรับรู้ และเข้าใจโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ

ภาษา เป็นเครื่องมือที่ใช้ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการให้ผู้อื่นทราบ ไม่ว่าจะเป็นเสียงพูด ถ้อยคำ กิริยาท่าทาง หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ภาษาที่เป็นถ้อยคำหรือวจนภาษา คือ ภาษาที่ใช้เสียงพูดและตัวอักษรเป็นสื่อโดยตกลงกันว่าจะให้ใช้แทนความคิด สิ่งของ การกระทำต่าง ๆ ที่มนุษย์สามารถรับรู้และเข้าใจความหมายได้ตรงกัน

๒. ภาษาที่ไม่ใช่ถ้อยคำหรือวจนภาษา คือ ภาษาที่ใช้สิ่งอื่นนอกเหนือจากเสียงพูดและตัวอักษรแทนเสียงพูด เช่น ภาษาท่าทาง หมายถึง กิริยาอาการต่าง ๆ ของมนุษย์ที่แสดงออกมาทำให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้โดยไม่ต้องพูดหรือเขียน เช่น โบกมือ กำหมัด ชูนิ้ว พยักหน้า ส่ายหน้า การแสดงออกทางสีหน้า รวมถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อความเข้าใจตรงกัน เช่น ภาพ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ไฟจราจร สัญลักษณ์ธง สัญลักษณ์มือ ภาษามือ ภาษาดนตรี ภาษาคอมพิวเตอร์ สัญลักษณ์แตร

ภาษามีความสำคัญอย่างมากต่อมนุษย์ เพราะภาษามีได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อความเข้าใจของคนในสังคมเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด การประกอบอาชีพ การถ่ายทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ คติธรรม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และยังเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชาติอีกด้วย กล่าวคือ ภาษาที่คนในชาติใช้สื่อสารร่วมกันย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นคนชาติเดียวกัน

ตามหลักภาษาศาสตร์ ความหมายของภาษาจะมุ่งเฉพาะเสียงพูดที่มนุษย์ใช้สื่อความหมายระหว่างกัน รวมถึงภาษาเขียนซึ่งถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือจากเสียงพูดเท่านั้น ส่วนการสื่อความเข้าใจอื่น ๆ เช่น การแสดงกิริยาอาการ การใช้เครื่องหมายหรือสัญญาณ การสื่อสารระหว่างสัตว์กับสัตว์หรือมนุษย์กับสัตว์ แม้กระทั่งเสียงของสัตว์ที่เลียนเสียงพูดของมนุษย์ เช่น เสียงพูดของนกแก้ว นกขุนทอง ถึงแม้จะเรียกว่าภาษา ก็ไม่จัดเป็นภาษาตามหลักภาษาศาสตร์

เรื่องน่ารู้

การสื่อสารไม่ได้มีเฉพาะมนุษย์เท่านั้น สัตว์ก็มีการสื่อสารเช่นกัน แต่ไม่เป็นระบบและไม่ได้พัฒนาละเอียดซับซ้อนเหมือนมนุษย์ สัตว์บางจำพวกอาจสื่อความเข้าใจระหว่างกันด้วยการเปล่งเสียงร้อง เสียงขัน เสียงกู่ และแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ เช่น ผงกหัว กระดิกหาง ตะกุกตะกั่น ส่งกลิ่น

๒. ธรรมชาติของภาษา

มนุษย์รู้จักใช้ภาษาพูดมาช้านานแล้ว ในกลุ่มของตนเองย่อมมีภาษาพูดอย่างน้อยหนึ่งภาษา ส่วนการใช้อักษรหรือตัวหนังสือแทนคำพูดที่เรียกว่า ภาษาเขียน เป็นภาษาที่เกิดขึ้นมาภายหลัง ภาษาในโลกนี้มีมากมายหลายภาษา ภาษาแต่ละภาษามีเสียงของคำและโครงสร้างของประโยคที่แตกต่างกันไป แต่ยังมีลักษณะสำคัญบางอย่างร่วมกัน ดังนี้

๒.๑ ภาษาใช้เสียงสื่อความหมาย

มนุษย์ใช้เสียงสื่อความหมายก่อนจะสร้างสัญลักษณ์และตัวอักษรขึ้นมาใช้ ซึ่งแต่ละชาติแต่ละภาษาก็มีลักษณะการออกเสียงที่แตกต่างกันออกไป ในภาษาไทยของเราประกอบด้วยเสียง ๓ ชนิด ที่ต้องใช้ร่วมกันในการเปล่งเสียงแต่ละครั้ง คือ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์

บรรดาเสียงที่เปล่งออกมา บางเสียงไม่มีความหมาย เช่น แจ้ง แจ้ง แต่บางเสียงมีความหมายเรียกว่า คำ เช่น แจง แจ่ง แจ้ง

การที่เสียงใดหรือคำใดสามารถสื่อความเข้าใจหรือมีความหมาย อธิบายได้ว่าเป็นการตกลงรับรู้ร่วมกันและใช้ร่วมกันของคนในสังคม แต่มีข้อสังเกตว่า ภาษาหนึ่ง ๆ มีจำนวนคำที่ใช้ในภาษาไม่เท่ากัน และมีคำแต่ละชนิดไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรมของแต่ละชาติแต่ละภาษา

ภาษาไทยมีคำหลากหลาย เช่น คำที่เป็นเรื่องใกล้ตัวและคำที่เป็นศัพท์เฉพาะ ดังนี้

คำที่เป็นเรื่องใกล้ตัว

คำที่แสดงเครือญาติ เช่น ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ลูก หลาน เหลน

คำที่แสดงรสอาหาร เช่น อร่อย กลมกล่อม เผื่อน ผาด ขม เปรี้ยว มัน เค็ม เผ็ด

คำที่เป็นศัพท์เฉพาะ

ศัพท์เฉพาะทางศิลปะ เช่น รูปนูนสูง รูปนูนต่ำ ภาพปะติด สีร้อน สีเย็น

ศัพท์เฉพาะทางนาฏศิลป์ เช่น จีบหาง จีบคว่ำ ตั้งวง จรดเท้า ประเท้า กระทุ้ง กระดก

นอกจากนี้ภาษาไทยยังมีการสร้างคำขึ้นใหม่ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การซ้ำคำ การซ้อนคำ การประสมคำ การบัญญัติคำขึ้นใหม่เพื่อให้มีคำใช้มากขึ้น ทั้งคำที่เกี่ยวกับนามธรรม วิทยาการ และสิ่งของเครื่องใช้ใหม่ ๆ เช่น สติสัมปชัญญะ วิปัสสนา เทคโนโลยี แคลคูลัส เรดาร์ คอมพิวเตอร์ โทรานซิสเตอร์

ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย

การกำหนดว่าเสียงหรือคำใดนำมาใช้ในความหมายใด โดยทั่วไปแล้วยังหากกฎเกณฑ์ไม่ได้แต่คำในแต่ละภาษาส่วนมากที่ใช้กันอยู่เกิดจากบุคคลที่ใช้ภาษาเดียวกันตกลงร่วมกันว่าจะใช้เสียงหรือคำใดเพื่อสื่อความหมายใด อย่างไรก็ตามในภาษาต่าง ๆ จะปรากฏเสียงของคำอยู่จำนวนหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย เช่น

๑. คำบอกชื่อสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเลียนเสียงสิ่งนั้น ๆ ได้แก่

๑) ชื่อสัตว์เรียกตามเสียงร้อง เช่น ตู๊กแก อึงอ่าง กา แสก กาเหว่า

๒) ชื่อสิ่งของเรียกตามเสียงที่ดัง เช่น กริ่ง ส้อม โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ หวด ตึก ๆ (รถตุ้ยตุ้ย (ชื่อว่วชนิดหนึ่งคล้ายว่วจухา บนหัวมีไม้ยื่นออกไปสำหรับผูกคันธนู โบธนูทำด้วยใบลาน เมื่อถูกลมพัดจะเกิดเสียงดังตุ้ยตุ้ย) ชักโครก

๒. คำวิเศษณ์บอกเสียงสิ่งต่าง ๆ เช่น แกรก กริ่ง ครืน ไครม จ๊อกแจ็ก โฉ่งฉ่าง ปัง บีบ (เสียงเสื่อ) เป๊ป (เสียงแก๊ง) แป้วแป้ว (เสียงช้าง) เฟล้ง ฮือ ๆ (เสียงตรง)

๓. คำบอกความรู้สึกต่าง ๆ เช่น

แสดงความไม่พอใจหรือโกรธ เช่น เฮ้ย ทึม อุวะ

แสดงความตกใจ เช่น ว้าย อู๊ อู๊ เอ๊ย ฮะ ฮ้า

แสดงความเจ็บปวด เช่น อูย โอย โอ้ย

เรื่องน่ารู้

คำบอกชื่อสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเลียนเสียงสิ่งนั้น ๆ หรือคำบอกเสียงต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาษาต่าง ๆ ทั่วไปและมักมีเสียงใกล้เคียงกันหรืออาจเพี้ยนกันไปบ้าง เช่น

ตุ๊กแก : กั๊กแก (ไทยถิ่นอีสาน) ตักโต (ไทยถิ่นเหนือ) กักแก (ไทยนุง) อักแอ (ไทยหลวงพระบาง) ตกแก (เขมร) กักแก (เวียดนาม) ต็อกแต้ (พม่า) เก็กก็อก (มาเลย์ gekok) gecko (อังกฤษ)

คำอุทานในภาษาต่าง ๆ ก็มีเสียงและความหมายคล้ายกัน เช่น

ah (อังกฤษ) แสดงความเจ็บปวด ยินดี เสียใจ ไม่พอใจ ประหลาดใจ

hey (อังกฤษ) แสดงความประหลาดใจ เรียกหรือความสนใจหรือตั้งคำถาม

hurrah, hurray (อังกฤษ) แสดงความดีใจ ชัยชนะ การยอมรับ

ha, hah (อังกฤษ) แสดงความประหลาดใจ ความโกรธ ชัยชนะ

pahaw (อังกฤษ) แสดงความไม่พอใจ ความรังเกียจ

๔. คำที่เกิดจากเสียงการทำกริยาอาการต่าง ๆ เช่น กระแอม ขาก ถุย หาว โห้ to ring ในภาษาอังกฤษ แปลว่า สั่นกระดิ่ง หรือส่งเสียง เป็นคำกริยาใช้กับคำ bell (กระดิ่ง) bang (เสียงปืน)

๕. คำที่เกิดจากเสียงเด็กหัดพูด มักมีเสียงพยัญชนะริมฝีปาก (ได้แก่ /บ/ /ป/ /พ/ /ฟ/ /ม/ /ว/) ส่วนมากเป็นเสียงเรียกพ่อแม่ ปรากฏในภาษาส่วนมาก เช่น

พ่อ : ปิตุ (บาลี) ปิตฤ (สันสกฤต) ปาปะ (มาเลย์) ป๊าปา (จีนกลาง) father, pa, papa, paw, pop (อังกฤษ) vater (เยอรมัน) père (ฝรั่งเศส)

แม่ : มาตุ (บาลี) มาตฤ (สันสกฤต) เออะมะ (มาเลย์) มามา (จีนกลาง) mother, ma, mama, maw, mom (อังกฤษ) mutter (เยอรมัน) mère (ฝรั่งเศส)

๖. คำกลุ่มหนึ่งมีเสียงพยัญชนะหรือเสียงสระสัมพันธ์กับความหมาย คำที่มีเสียงพยัญชนะหรือเสียงสระอย่างเดียวกัน มีความหมายไปในทางเดียวกัน เช่น

ขัด ชุ่น ช้อง แค้น เคียด เคือง มีความหมายในทางไม่พอใจ

งกเงิน งง งมฉาย ง่วง ง่อแงก ง่อแงง มีความหมายในทางไม่ดีหรือไม่มั่นคง

เซ่อ เต๋อ เท่อ เป๋อ เฟลอ เหม่อ เร่อ เล่อ เหลอ มีความหมายที่สื่อถึงการขาดสติ งงงัน

ภาษาไทยบางถิ่น คำขยายบางคำมีเสียงสระบอกลักษณะ เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานมีคำขยายที่ใช้เสียงสระบอกลักษณะ คือ เอาะ ออ บอกขนาดเล็ก โอะ โอ บอกขนาดใหญ่กว่า คำว่า จ๋อว๋อ และโจโว้ มีความหมายอย่างเดียวกัน คือ กลวง โป้ หวอ แต่ใช้ในบริบทต่างกัน เช่น เด็กอ้าปาก จ๋อว๋อ พ่ออ้าปากโจโว้



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

๑. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเรื่องเสียงกับความหมายว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
๒. รวบรวมคำศัพท์ที่มีเสียงกับความหมายสัมพันธ์กัน เช่น แล้ง แห้ง ระแหง มีสระแอเหมือนกัน หมายถึง ไม่มีน้ำ ไม่สดชื่น ไม่แจ่มใส
๓. รวบรวมคำภาษาไทยถิ่นกลางกับคำภาษาไทยถิ่นอื่นที่ออกเสียงต่างกันแต่มีความหมายเดียวกัน เช่น คำว่า มะละกอ ในภาษาไทยถิ่นกลาง ตรงกับ ลอกอ ในภาษาไทยถิ่นใต้ บักหุ้ง ในภาษาไทยถิ่นอีสาน และ ปาก้วยเต็ด ในภาษาไทยถิ่นเหนือ

๒.๒ ภาษาประกอบด้วยหน่วยเล็กซึ่งประกอบกันเป็นหน่วยใหญ่ขึ้น

ส่วนประกอบของภาษาจะเริ่มจาก เสียง เสียงประกอบกันเป็น พยางค์ พยางค์เมื่อมีความหมายจะเป็น คำ คำประกอบกันเป็นกลุ่มคำหรือประโยค และประโยคประกอบเข้าด้วยกันเป็น ข้อความ หรือ เรื่องราว ทั้งหมดนี้เรียกว่า หน่วย หน่วยที่เล็กที่สุดในภาษาก็คือ หน่วยเสียง

เสียงในภาษาส่วนมากมี ๒ ชนิด คือ เสียงพยัญชนะ และ เสียงสระ สำหรับภาษาไทย นอกจากเสียงพยัญชนะและเสียงสระแล้ว ยังมีเสียงวรรณยุกต์เพิ่มขึ้นมาด้วย เมื่อนำเสียงทั้ง ๓ ชนิดมาประกอบกันในลักษณะต่าง ๆ เช่น ใช้พยัญชนะ ๒ เสียง คือ ก ว สระอา และวรรณยุกต์สามัญ จะได้พยางค์ดังตัวอย่าง

$$\begin{array}{lcl} \text{ก + ว + า} & = & \text{กวา (ไม่มีความหมาย จัดเป็นพยางค์)} \\ \text{ก + า + ว} & = & \text{กาว (มีความหมาย จัดเป็นคำ)} \end{array}$$

การประกอบเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ด้วยจำนวนจำกัดดังตัวอย่างข้างต้นจะได้ พยางค์จำนวนมาก เช่น กาวา วากวา กวา กาว แต่นำมาใช้เพื่อให้มีความหมายมีเพียง ๑ คำ คือ กาว หากใช้เสียงที่มีอยู่ในภาษาไทยประกอบกันเป็นคำจะได้คำจำนวนมาก ดังนั้นหน่วยที่เล็กที่สุดในภาษาที่มีความหมาย เรียกว่า หน่วยคำ

นอกจากนี้ระบบการสร้างคำในภาษาไทย โดยนำคำเดียว (คำมูล) มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายต่างกับคำมูลเดิมเป็นคำซ้อน คำซ้ำ คำประสม คำสมาส และนำคำมาเรียงเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มคำ และเป็นประโยคให้มีความหมายต่าง ๆ ได้ ยิ่งกว่านั้นยังมีการประกอบประโยคสามัญเข้าเป็นประโยครวมและประโยคซ้อนทำให้เกิดประโยคหรือข้อความยาว ๆ ได้โดยไม่สิ้นสุด

ประโยคสามัญอาจขยายเป็นประโยครวมได้ต่าง ๆ เช่น

๑. ฉันพบเพื่อน
๒. ฉันพบเพื่อนและถามทุกข์สุขซึ่งกันและกัน
๓. ฉันพบเพื่อนและถามทุกข์สุขซึ่งกันและกันแล้วไปรับประทานอาหาร
๔. ฉันพบเพื่อนและถามทุกข์สุขซึ่งกันและกันแล้วไปรับประทานอาหาร ต่อจากนั้นไปชมพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดประชาชน

๕. ฉันพบเพื่อนและถามทุกข์สุขซึ่งกันและกันแล้วไปรับประทานอาหาร ต่อจากนั้นไปชมพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดประชาชน แล้วฉันชวนเพื่อนไปเที่ยวสวนสาธารณะแต่เพื่อนขอตัวกลับบ้าน ฉันจึงเปลี่ยนใจไปซื้อหนังสือที่ร้านหนังสือ

ประโยคสามัญอาจขยายเป็นประโยคซ้อนให้ยาวออกไปเรื่อย ๆ ได้เช่นกัน โดยใช้ประโยคสามัญขยายคำนาม คำสรรพนาม หรือคำกริยาในประโยคต้น

ขยายคำนามในประโยคต้น

๑. ฉันพบเพื่อน
๒. ฉันพบเพื่อนที่อยู่โรงเรียนอื่น
๓. ฉันพบเพื่อนที่อยู่โรงเรียนอื่นที่เป็นโรงเรียนประจำตำบล
๔. ฉันพบเพื่อนที่อยู่โรงเรียนอื่นที่เป็นโรงเรียนประจำตำบลที่ตั้งอยู่ในหุบเขา
๕. ฉันพบเพื่อนที่อยู่โรงเรียนอื่นที่เป็นโรงเรียนประจำตำบลที่ตั้งอยู่ในหุบเขาซึ่งเป็นต้นกำเนิด

ของลำธาร

๖. ฉันพบเพื่อนที่อยู่โรงเรียนอื่นที่เป็นโรงเรียนประจำตำบลที่ตั้งอยู่ในหุบเขาซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลำธารอันไหลผ่านหมู่บ้านของฉัน

ประโยคที่ขยายออกไปต่างขยายคำนาม *เพื่อน โรงเรียน ตำบล หุบเขา ลำธาร* ในประโยคข้างต้นตามลำดับ

ขยายคำกริยาในประโยคต้น

๑. ฉันตื่นนอน
๒. ฉันตื่นนอนตั้งแต่แม่หุงข้าว
๓. ฉันตื่นนอนตั้งแต่แม่หุงข้าวเมื่อไก่ขัน
๔. ฉันตื่นนอนตั้งแต่แม่หุงข้าวเมื่อไก่ขันขณะที่ดาวประกายพริ้วขึ้น
๕. ฉันตื่นนอนตั้งแต่แม่หุงข้าวเมื่อไก่ขันขณะที่ดาวประกายพริ้วขึ้นพร้อมกับดาวอื่น ๆ

เริ่มตกหายไปเรื่อย ๆ

๖. ฉันตื่นนอนตั้งแต่แม่หุงข้าวเมื่อไก่ขันขณะที่ดาวประกายพริ้วขึ้นพร้อมกับดาวอื่น ๆ เริ่มตกหายไปเรื่อย ๆ ก่อนขอบฟ้าจะมีแสงเรืองเรือง

ประโยคที่ขยายออกไปต่างขยายคำกริยา *ตื่นนอน* ในประโยคต้นออกไปเรื่อย ๆ

ประโยคสามัญ ประโยครวม และประโยคซ้อนยังอาจรวมกันเป็นประโยคที่ใหญ่ขึ้นได้ไม่จำกัดเช่นกัน

จากที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า เสียงซึ่งเป็นหน่วยประกอบที่เล็กที่สุดในภาษาอาจขยายใหญ่ขึ้นเป็นพยางค์ คำ กลุ่มคำ และประโยคที่มีข้อความยืดยาวออกไปได้เรื่อย ๆ ตามหลักภาษาศาสตร์ที่ว่า หน่วยเสียงในภาษาซึ่งมีจำนวนจำกัดสามารถสร้างประโยคได้มากมายอย่างไม่จำกัด



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

๑. นำพยัญชนะ สระ มาประสมกันเกิดเป็นคำใหม่ แล้วพิจารณาว่าคำเหล่านั้นมีความหมายหรือไม่มีความหมาย เป็นเพราะเหตุใด
๒. บอกประโยคสั้น ๆ ๑ ประโยค และให้เพื่อนในชั้นเรียนผลัดกันขยายประโยคเดิมให้ยาวออกไปเรื่อย ๆ โดยประโยคที่ผูกขึ้นมานั้นต้องเป็นเรื่องราวเดียวกัน

๒.๓ ภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลง

ภาษาทุกภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพแวดล้อม และสังคมของแต่ละชาติที่ใช้ภาษานั้น ๆ ภาษาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือภาษาที่ไม่มีการใช้แล้ว เราเรียกว่า **ภาษาตาย** กล่าวคือจะมีเสียงของคำ จำนวนคำ และแบบสร้างของประโยคคงเดิมซึ่งจะใช้ประโยชน์ได้เฉพาะช่วงเวลาหนึ่งแล้วจะหมดความสำคัญลง ไม่อาจใช้สื่อความเข้าใจกันได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ถ้าเป็นภาษาที่มีตัวเขียนก็จะคงอยู่แต่ในหนังสือซึ่งเรียกว่า **ภาษาเขียน** ซึ่งเราไม่ใช้พูดจากันในชีวิตประจำวันแล้ว เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาละติน ภาษากรีก



เรื่องน่ารู้

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้ให้ความหมายคำ ภาษาตาย ว่าหมายถึง ภาษาที่ไม่มีผู้พูดเป็นภาษาแม่แล้ว เช่น ภาษากรีกโบราณ ภาษาละติน ภาษาบาลี บางภาษาอาจมีผู้ใช้อยู่ เช่น ภาษาอเมริกันอินเดียนในสหรัฐอเมริกา ภาษาไทอาหม ภาษาชนกลุ่มน้อยบางภาษาในประเทศไทย อาทิ ภาษากะซองซึ่งเป็นภาษาย่อยของภาษาชอง ซึ่งปัจจุบันเด็กรุ่นใหม่พูดไม่ได้แล้ว มีแต่เพียงผู้สูงอายุจำนวนน้อยมากที่ยังใช้อยู่

๑. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของภาษา

การเปลี่ยนแปลงของภาษาโดยทั่วไปเกิดขึ้นใน ๔ ลักษณะ ดังนี้

๑. การเปลี่ยนเสียงของคำ

คำที่ใช้ในปัจจุบันบางคำมีการเปลี่ยนแปลงเสียงของคำจากสมัยก่อนทั้งเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ โดยการกร่อนเสียง การกลมกลืนเสียง การเติมเสียง และการตัดเสียง

๑) เสียงพยัญชนะ

ลาง เป็น บาง เช่น ลางที เป็น บางที

๒) เสียงสระ

– สระเสียงสั้น เป็น สระเสียงยาว เช่น

เข้า /เข้า/ เป็น ข้าว /ข้าว/ (เปลี่ยนเสียงสระอะ ประสมกับตัว ว เป็นสระอา)

– สระเสียงยาว เป็น สระเสียงสั้น เช่น

สารบาญ เป็น สารบัญญัติ (เปลี่ยนเสียงสระอา เป็นสระอะ)

– เปลี่ยนสระ เช่น

ของ (ชื่อแม่น้ำ) เป็น โขง (เปลี่ยนเสียงสระออ เป็นสระโอ)

เงื่อน เป็น เงิน (เปลี่ยนเสียงสระเอือ เป็นสระเออะ)

๓) เสียงวรรณยุกต์

ภายหลัง ภายหลังเสียง /ฝ่าย-หน้า/ ปัจจุบันเขียน ภายหลัง

ไม่ตรี ภายหลังเสียง /ไม้-ตรี/ ปัจจุบันเขียน ไม้ตรี ไม่ตรี



๒. การเปลี่ยนคำ

การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับคำมีทั้งเปลี่ยนความหมายและเลิกใช้คำ เช่น

๑) เปลี่ยนความหมาย คำเดิมยังใช้อยู่แต่ใช้ในความหมายใหม่ เช่น

คำ	ความหมายเดิม	ความหมายปัจจุบัน
บำเรอ	ปฏิบัติ รับใช้ บูชา	ปรนนิบัติให้เป็นที่พอใจ
แพ้	ชนะ	สู้ไม่ได้

๒) เลิกใช้คำเดิม เปลี่ยนใช้คำใหม่ เช่น

คำเดิม	คำปัจจุบัน
ต่อช้าง	ชนช้าง
เพ็ญ	เอื้อเฟื้อ

๓. การเปลี่ยนระบบเรียงคำเข้าประโยค เช่น

แบบเดิม	แบบปัจจุบัน
ข้าราชการและพ่อค้า ชาวนา ชาวไร่	ข้าราชการ พ่อค้า ชาวนา และชาวไร่
คนเราต้องทำดีและพูดดี คิดดี	คนเราต้องทำดี พูดดี และคิดดี

๔. การเปลี่ยนการใช้คำและการเรียงประโยคตามภาษาอังกฤษ

ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา คนไทยเกี่ยวข้องกับชาติตะวันตกมากขึ้น ภาษาไทยจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทั้งการใช้คำและการเรียงประโยคตามอย่างภาษาอังกฤษ ภาษาไทยที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ไม่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษามาตรฐาน ไม่ควรใช้ในระดับกึ่งทางการขึ้นไป เช่น

ประโยคตามภาษาอังกฤษ	ประโยคภาษาไทย
เขาไปโรงเรียนโดยรถเมล์	เขานั่งรถโดยสารประจำทางไปโรงเรียน
เพลงนี้ขับร้องโดยนักร้องกิตติมศักดิ์	นักร้องกิตติมศักดิ์เป็นผู้ขับร้องเพลงนี้
เขาถูกเชิญไปรับรางวัล	เขาได้รับเชิญไปรับรางวัล

๒. สาเหตุการเปลี่ยนแปลงของภาษา

การเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นตามปกติของภาษาทุกภาษา ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น

๑. การพูดจาในชีวิตประจำวัน แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) การกลมกลืนเสียง ได้แก่ การผสมเสียงท้ายของพยางค์หน้ากับเสียงหน้าของพยางค์ที่ตามมา เช่น

อย่างไร เป็น ยังไง ทำไร เป็น ทำไม

๒) การกร่อนเสียง ได้แก่ การกร่อนเสียงของพยางค์หน้า โดยพยางค์ที่กร่อนเสียงแล้ว กลายเป็นพยางค์หน้าของคำหลัง เช่น

เมอพลู เป็น สะพลู อันไร เป็น อะไร

คำที่เปลี่ยนแปลงใหม่บางคำกลายเป็นคำที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน คำเดิมอาจหายไปหรือ เปลี่ยนความหมายใหม่ เช่น คำว่า หมากร ซึ่งเดิมหมายถึง ต้นไม้ที่มีผลหรือผลไม้ ในคำว่า หมากร่ม หมากรวม ปัจจุบัน หมากร หมายถึง ปาล์มชนิดหนึ่ง ผลมีรสฝาด

๒. อิทธิพลของภาษาอื่น มี ๒ ลักษณะ คือ

๑) การยืมคำ ได้แก่ การนำคำภาษาอื่นมาใช้โดยตรง อาจดัดแปลงเสียงให้เข้ากับ ระบบเสียงในภาษาไทยบ้าง ภาษาไทยยืมคำบาลีสันสกฤต เขมร ขวา จีน และอังกฤษมาใช้เป็นอันมาก เช่น

กาแฟ	ยืมจากคำ	coffee (ค็อฟฟี่)	ในภาษาอังกฤษ
กำเดา	ยืมจากคำ	กัมฐา (ก้อมเดา)	ในภาษาเขมร
โกดัง	ยืมจากคำ	gudang (กุดัง)	ในภาษาชวา
เถาแก่	ยืมจากคำ	เถาแก่	ในภาษาจีน
ทรัพย์	ยืมจากคำ	ทฺรพฺย	ในภาษาสันสกฤต

๒) การเลียนสำนวนและแบบประโยค เดิมภาษาไทยเลียนสำนวนและแบบประโยคของ ภาษาบาลีสันสกฤต ในปัจจุบันมีแนวโน้มเลียนสำนวนและแบบประโยคของภาษาอังกฤษมากขึ้น

การเลียนแบบภาษาบาลีสันสกฤต

ความอดทนนำมาซึ่งประโยชน์สุข

สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา

การเลียนแบบภาษาอังกฤษ

ในอนาคตอันใกล้ → ในไม่ช้า

มิใช่เป็นการง่ายนักหรอกที่จะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ → การปฏิบัติตามกฎของ ลูกเสือไม่ง่ายเลย

๓. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ วิถีชีวิตและความคิดของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนี้มีผล มาจากการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ จึงจำเป็นต้องมีคำเรียกสิ่งใหม่ดังกล่าว เช่น เกิดคำว่า สะพานลอย ทางด่วน ผงชูรส เครื่องปรับอากาศ รถไฟฟ้า รถไฟฟ้าใต้ดิน คอนโดมิเนียม สิ่งใด ที่เลิกใช้แล้ว ก็ทำให้คำที่ใช้เรียกสิ่งนั้นหายไป เช่น ต่อไปอาจไม่มีใครเข้าใจความหมายของคำว่า ดงข้าว เพราะปัจจุบันการหุงข้าวด้วยหม้อหุงข้าวไฟฟ้าแพร่หลาย และคำว่า จับเขม่า ซึ่งหมายถึง ทาผม ให้ดำด้วยเขม่าผสมน้ำมันตานี ก็ไม่มีคนเข้าใจแล้ว เพราะปัจจุบันเปลี่ยนไปใช้น้ำยาย้อมผมแทน

๔. การเรียนภาษาของเด็ก เด็กจะเรียนรู้ภาษาจากผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิด แต่วิธีการออกเสียงและการแปลความหมายของคำบางคำของเด็กอาจไม่ตรงกับผู้ใหญ่ และเมื่อเด็กใช้ภาษาที่ตนเองเข้าใจนั้นต่อมาจนโตก็ทำให้ภาษาอาจเปลี่ยนแปลงไป เช่น คำว่า หนู เคยใช้เป็นสรรพนามแทนตัวเองของเด็ก ๆ เมื่อโตขึ้นก็ยังใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า หนู ซึ่งในปัจจุบันมักใช้กันมาก เมื่อผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่ที่สนิทสนมกันพอสมควร หรือคำว่า พ่อ แม่ เป็นคำที่เด็กใช้เรียก บิดามารดาของตนเอง ปัจจุบันสามีภรรยา ก็มักเรียกกันว่า พ่อ แม่ ตามลูก

การเปลี่ยนแปลงของภาษาดังกล่าว เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของภาษา แต่เราไม่ควรปล่อยให้การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร เช่น การพูดจាកันในชีวิตประจำวัน หรือการส่งข้อความถึงกันในสื่อสังคมออนไลน์ มักมีการกร่อนเสียงของคำให้สั้นลงเพื่อประหยัดเวลาในการสื่อสาร เช่น คำว่า อะไร ลดเหลือแค่ ไร คิดว่าอย่างไร ลดเหลือแค่ คิดว่าไง การใช้คำเหล่านี้ในชีวิตประจำวันกับบุคคลที่สนิท สามารถทำได้ แต่ไม่ควรนำไปใช้สื่อสารในสถานการณ์หรือกาลเทศะที่เป็นทางการ

๒.๔ ภาษามีลักษณะเฉพาะที่ต่างและเหมือนกัน

๑. ลักษณะที่ต่างกัน

ภาษาต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมามีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดทั้งด้านเสียง ชนิดของคำ และระบบไวยากรณ์

๑. เสียง ภาษาไทยกับภาษาอังกฤษมีเสียงพยัญชนะบางเสียงต่างกัน เช่น เสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษ /g/ /z/ ไม่มีในภาษาไทย ถึงแม้จะเป็นเสียงใกล้เคียงกับ /ค/ /ซ/ ในภาษาไทย แต่วิธีการออกเสียงต่างกันในการเปล่งเสียงคือ เสียง /g/ /z/ เป็นเสียงก้องหรือโฆษะ เสียง /ค/ /ซ/ เป็นเสียงไม่ก้องหรืออโฆษะ

๒. ชนิดของคำ ภาษาอังกฤษมีคำนำหน้านาม (article) คือ a on the ภาษาไทยไม่มีคำชนิดดังกล่าว ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีคำบุพบท ซึ่งเป็นคำชนิดหนึ่ง ทำหน้าที่เชื่อมคำกับคำ ใช้หน้าคำนาม คำสรรพนาม หรือคำกริยา ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตไม่มีคำชนิดนี้ แต่ใช้การแปลงท้ายคำ ซึ่งเรียกว่า วิภัติ เช่น อาราม (วัด) อารามะ (ในวัด)

๓. ระบบไวยากรณ์ ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส เรียงประโยคแบบประธาน กริยา กรรม ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ภาษาฮินดี ภาษาญี่ปุ่น เรียงประโยคแบบประธาน กรรม กริยา เช่น ประโยค ฉันกินข้าว ตรงกับภาษาญี่ปุ่นว่า วะตะชิวะ ไคฮัง โอะ ทาเบมัตสึ หรือภาษาบาลีว่า อหัง โอทน ภุญชามิ ซึ่งแปลตามตัวว่า ฉันข้าวกิน

๒. ลักษณะที่เหมือนกัน

ภาษาอาจต่างกันในด้านเสียง คำ และประโยคตามที่กล่าวมาแล้ว แต่เมื่อพิจารณาอย่างกว้าง ๆ แล้วจะเห็นว่ามียุทธศาสตร์บางอย่างร่วมกันอยู่ เช่น

๑. ใช้เสียงสื่อความหมาย ภาษาส่วนใหญ่จะใช้เสียงสื่อความหมาย ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะและเสียงสระ มีบางภาษาเท่านั้นที่สื่อความหมายด้วยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน

๒. มีวิธีสร้างศัพท์ใหม่หลายวิธี โดยเปลี่ยนแปลงศัพท์เดิม หรือนำศัพท์อื่นมาประกอบกับศัพท์เดิมเพื่อให้เกิดศัพท์ใหม่ วิธีสร้างศัพท์ใหม่ที่ใช้ทั่วไป คือ การประกอบคำประสม โดยนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษามาประกอบเป็นคำใหม่ เกิดความหมายใหม่ แต่ยังมีคำความหมายเดิมของแต่ละคำที่นำมารวมกัน เช่น

คำว่า เครื่องบิน

ภาษาไทย	เครื่องบิน เรือบิน อากาศยาน
ภาษามลายู	กาปัลเดอรัง (กาปัล หมายถึง เรือ เดอรัง หมายถึง บิน)
ภาษาเขมร	ยนต์เหาะ
ภาษามอญ	บางเหาะ (บาง หมายถึง เรือ)
ภาษาอังกฤษ	แอร์เพลน (แอร์ หมายถึง อากาศ เพลน หมายถึง เครื่องบิน)

๓. มีการใช้ถ้อยคำสำนวน สำนวน คือ การใช้คำในความหมายใหม่ ต่างจากความหมายที่ใช้อยู่ทั่วไปอาจเป็นคำคม คำพังเพย สุภาษิต เช่น

- น้ำเซียวอย่าขวางเรือ หมายถึง อย่าขัดขวางผู้ที่มีอำนาจ
- Better bend than break. (ภาษาอังกฤษ) หมายถึง เปลี่ยนทางก็ดีกว่าแตกเป็นเสี่ยง ๆ

- แกะดำ หมายถึง คนเลว
- A black sheep. (ภาษาอังกฤษ) หมายถึง คนไม่ดี คนชั่ว คนเลว

- รกเขยย อตตโน สารุ ลวณฺ โลณตํ ยถา (ภาษาบาลี)
(อ่านว่า รัก-เขย-ยะ อัด-ตะ-โน สาร-หฺง ละ-วะ-นัง โล-นะ-ตัง ยะ-ถา)
พึงรักษาความดีของตนไว้ ดังเกลือกรักษาความดี

๔. มีคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำนาม คำกริยา คำขยาย คำเชื่อม

๕. มีวิธีขยายประโยคให้ยาวออกไปได้เรื่อย ๆ โดยขยายด้วยคำ กลุ่มคำ และประโยค

๖. มีรูปแบบประโยคที่ใช้คล้ายกัน เช่น มีประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำสั่ง

๗. มีการเปลี่ยนแปลงตามเวลาและสิ่งแวดล้อม ภาษาแต่ละภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

การที่ภาษาต่าง ๆ มีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน ช่วยให้เรารู้ภาษาต่างประเทศได้ง่ายขึ้น โดยใช้วิธีเปรียบเทียบลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างระหว่างภาษาของตนกับภาษาอื่น



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

๑. ยกตัวอย่างคำหรือข้อความที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาษา ตามสาเหตุต่อไปนี้

๑) การพูดจาในชีวิตประจำวัน

๓) การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

๒) อิทธิพลของภาษาอื่น

๔) การเลียนภาษาของเด็ก

๒. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มร่วมระดมความคิดเกี่ยวกับลักษณะของภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต และภาษาอื่น ๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบว่ามีลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

๓. ลักษณะของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง กล่าวคือเป็น**ภาษาคำโดด**มีพยางค์เดียว มีเสียงวรรณยุกต์ มีลักษณนาม คำพ้องรูปพ้องเสียง มีคำราชาศัพท์ มีระดับภาษา มีโครงสร้างประโยคแบบเรียงคำ และมีอักษรใช้เป็นของตนเอง ภาษาไทยมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากภาษาอื่น ดังจะกล่าวต่อไป

ลักษณะควรสังเกตบางประการในภาษาไทย

มนุษย์สมัยก่อนเขียนภาพเพื่อสื่อความเข้าใจกัน ต่อมาได้มีการดัดแปลงอักษรภาพให้มีลักษณะแตกต่างกันออกไป จนกลายมาเป็นตัวหนังสือหรืออักษรแทนภาษาพูด เรียกว่า ภาษาเขียน ซึ่งภาษาเขียนในที่นี้มีความหมายครอบคลุมถึงลายลักษณ์ทั้งหมดที่ใช้แทนความหมายไม่ว่าจะขีดเขียนลงบนวัสดุใด อักษรของชาติต่าง ๆ สามารถแบ่งได้ ๓ ประเภท คือ อักษรแทนคำ อักษรแทนพยางค์ และอักษรแทนเสียง

สำหรับอักษรในภาษาไทยนั้นจัดอยู่ในอักษรแทนเสียง คือ ตัวเขียนที่ใช้แทนเสียงในภาษาอย่างเอกเทศ ได้แก่ ตัวเขียนแทนเสียงพยัญชนะ ตัวเขียนแทนเสียงสระ และตัวเขียนแทนเสียงวรรณยุกต์ อักษรไทยจึงมีพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์

๑. อักษรไทย

อักษร คือ เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่ใช้เขียนแทนเสียงในภาษา อักษรของภาษาใดคือสัญลักษณ์ที่ใช้เขียนแทนเสียงในภาษานั้น

อักษรไทยประกอบด้วยรูปพยัญชนะ รูปสระ และรูปวรรณยุกต์ ซึ่งเขียนแทนเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ตามลำดับ

๑. พยัญชนะ

เสียงและลักษณะของเสียงพยัญชนะ

เสียงพยัญชนะ คือ เสียงที่เกิดจากกระแสลมจากปอดผ่านเส้นเสียงในกล่องเสียง ถ้าเส้นเสียงอยู่ในสภาพคลายตัวตามปกติ จะเกิดพยัญชนะธรรมดา หรือ **พยัญชนะไม่ก้อง** หรือ **อโหสยะ** หากเส้นเสียงเกร็งตัวสั่นสะบัด จะเกิดเสียง **พยัญชนะก้อง** หรือ **โหสยะ** จากนั้นกระแสลมทั้งหมดหรือบางส่วนจะถูกสกัดกั้นไว้ชั่วครู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่องปากแล้วปล่อยให้ผ่านออกไปทางปากหรือจมูก การที่เสียงพยัญชนะแต่ละเสียงแตกต่างกันเนื่องจากที่กักเสียงและลักษณะการปล่อยเสียงจากที่กักไม่เหมือนกัน

รูปพยัญชนะ

พยัญชนะในภาษาไทยมี ๔๔ ตัว ๒๑ เสียง ใช้เป็นพยัญชนะต้น และพยัญชนะสะกด หรือพยัญชนะท้าย

พยัญชนะต้น

เสียงพยัญชนะทั้ง ๒๑ เสียง ใช้เป็นพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด ดังนี้

ลำดับ	เสียงพยัญชนะต้น	รูปพยัญชนะ	ตัวอย่าง
๑	/ก/	ก	กาฬ
๒	/ค/	ข ข ค ศ ฌ	ขา (ข้า) คู (คอ) ฌ่า
๓	/ง/	ง	งู
๔	/จ/	จ	จาน



เรื่องน่ารู้

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ โดยดัดแปลงมาจากอักษรขอมหัตถ์ ต่อมาสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) ได้ทรงเปลี่ยนแปลงตัวอักษรบางอย่างแต่ยังคงใกล้เคียงแบบตัวอักษรของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ครั้นสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ทรงปฏิรูปการเขียนอักษรไทยบางประการ และใช้เรื่อยมา จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงเพิ่มเครื่องหมายวรรณยุกต์ ๔ รูป คือ เอก โท ตรี จัตวา และเป็นแบบอย่างการเขียนตัวหนังสือเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ในสมัยต่อมาจะมีการประดิษฐ์ตัวอักษรและเปลี่ยนแปลงระบบเขียนภาษาไทยขึ้นอีกหลายครั้งแต่ไม่ได้รับความนิยม เช่น สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประดิษฐ์รูปอักษรอริยกะเพื่อใช้เขียนแทนภาษาบาลี สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประดิษฐ์รูปอักษรและทรงกำหนดวิธีการเขียนใหม่ สมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ปรับปรุงระบบการเขียนโดยตัดตัวพยัญชนะที่มีเสียงซ้ำกันออก

ลำดับ	เสียงพยัญชนะต้น	รูปพยัญชนะ	ตัวอย่าง
๕	/ช/	ฉ ช ฌ	ฉัน ชู เฉอ
๖	/ซ/	ซ ศ ษ ส	ซา ซีล ฤษี สวย
๗	/ด/	ฎ ด ท	ฎีกา เด็ก มณฑป
๘	/ต/	ฏ ต	กุฎิ เต่า
๙	/ท/	ฐ ท ฒ ถ ฑ ฒ	ฐาน มณฑา ฒ่า ฑาม ทำ ฑง
๑๐	/น/	ณ น	เณร น้ำ
๑๑	/บ/	บ	บาน
๑๒	/ป/	ป	ปิ่น
๑๓	/พ/	ผ พ ภ	ผ้า พูน ภู
๑๔	/ฟ/	ฝ ฟ	ฝา ฟาง
๑๕	/ม/	ม	มีด
๑๖	/ย/	ญ ย	ญาณ ยิง
๑๗	/ร/	ร	เรือน
๑๘	/ล/	ล ฬ	ลด กีฬา
๑๙	/ว/	ว	วาง
๒๐	/อ/	อ	อัด
๒๑	/ฮ/	ห ฮ	หุ โฮ

พยัญชนะสะกดหรือพยัญชนะท้าย

เสียงพยัญชนะสะกดหรือพยัญชนะท้ายมี ๘ เสียง ตรงตามตัวสะกด ๘ มาตรา หรือ ๘ แม่ตามตำราหลักภาษาไทยแต่เดิม คือ แม่ก ก แม่กง แม่เกย แม่กด แม่กน แม่กบ แม่กม แม่เกอว

พยัญชนะที่ไม่ใช่เป็นพยัญชนะสะกดมี ๙ ตัว คือ ข ศ ฉ ฌ ผ ฝ ห อ ฮ

ลำดับ	เสียงพยัญชนะสะกด	จำนวนรูปพยัญชนะสะกด	รูปพยัญชนะสะกด	ตัวอย่าง
๑	/ก/	๔	ก ข ค ฌ	จาก มุข โขค เมฆ
๒	/ง/	๑	ง	ชิง

ลำดับ	เสียงพยัญชนะ สะกด	จำนวนรูป พยัญชนะสะกด	รูปพยัญชนะ สะกด	ตัวอย่าง
๓	/ย/	๑	ย	ป่วย
๔	/ต/	๑๖	จ ช ซ ฏ ฐ ฑ ฏ ฒ ต ต ถ ท ฐ ศ ษ ส	นิจ คช ก๊าซ กฏ ชฎ รัฐ ครุฑ พุฒ คิต เขต รถ บาท พุศ ยศ พิษ รส
๕	/น/	๖	ญ ณ น ร ล ฬ	บุญ พิณ กิน พร ยล กภาพ
๖	/ป/	๕	บ ป พ ฟ ภ	ดาบ รูป ภาพ กราฟ โลก
๗	/ม/	๑	ม	กลม
๘	/ว/	๑	ว	เขียว

เสียงพยัญชนะสะกดตามตำราหลักภาษาไทยแต่เดิมตรงกับหลักภาษาศาสตร์ปัจจุบันเกือบทั้งหมด เฉพาะแม่กดและแม่กบ หลักภาษาศาสตร์ปัจจุบันกำหนดให้เป็นเสียง ต และ ป ตามลำดับเพราะถือว่าเสียง ด และ บ เป็นเสียงโฆษะหรือเสียงก้อง เสียง ต และ ป เป็นเสียงอโฆษะหรือเสียงไม่ก้อง ตรงกับเสียงพยัญชนะสะกดทั้งสองเสียงดังกล่าวตามลักษณะที่แท้จริง เช่น นิตย คช ก๊าซ เสียงพยัญชนะสะกดเป็นเสียงไม่ก้องตรงกับเสียง ต และ กาบ ภาพ โลก เสียงพยัญชนะสะกดเป็นเสียงไม่ก้องตรงกับเสียง ป

อย่างไรก็ดี พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ใช้คำบอกเสียงอ่านตัวสะกดแม่กดและแม่กบ ด้วยตัว ด และ บ ตามลำดับ เช่น

นิตย อ่าน นิด รูป อ่าน รูป

ลักษณะที่ควรสังเกตเกี่ยวกับพยัญชนะ มีดังนี้

๑. เสียงพยัญชนะบางเสียงเขียนแทนด้วยตัวพยัญชนะหลายรูป การที่รูปพยัญชนะไทยมีมากกว่าเสียงเนื่องจาก

– ภาษาไทยรับคำภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้เป็นจำนวนมาก คำภาษาบาลีและสันสกฤตที่ไทยยืมมาใช้บางคำ เดิมออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะสะกดไม่ตรงกับเสียงพยัญชนะที่มีอยู่ในภาษาไทยการเขียนคำที่มาจากภาษาอื่น ภาษาไทยถือหลักการถ่ายรูปลำตามอักขรวิธีของภาษาเดิม จึงต้องคิดรูปพยัญชนะเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เขียนคำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตโดยเฉพาะ ซึ่งเรียกว่า *อักษรเดิม* คือ ฮ ฌ ญ ฎ ฐ ฏ ฒ ณ ฐ ภ ศ ษ ฬ และเพิ่ม ฎ ขึ้นแทน ฏ ในบางคำ เช่น คำว่า *ชฎา* ในภาษาไทยใช้ *ชฎา*

ถึงแม้คนไทยเขียนคำภาษาบาลีและสันสกฤตตามอักขรวิธีของภาษาเดิม แต่นิยมออกเสียงตามเสียงพยัญชนะที่มีในภาษาไทยอยู่แล้ว เช่น

- ฅ ออกเสียงอย่าง ข ค ศ เช่น มาฅะ /มา-คะ/
 ฌ ออกเสียงอย่าง ช เช่น มัฌฌิม /มัด-ชิม/
 จ ออกเสียงอย่าง ด ท เช่น มณจป /มน-ดบ/ มณจา /มน-ทา/

– พยัญชนะไทยมีอักษรคู่ อักษรคู่ คือ อักษรต่ำซึ่งมีเสียงคู่กับอักษรสูง เช่น

ค ศ ฅ	คู่กับ	ช ช
ช ฌ	คู่กับ	จ
ช	คู่กับ	ศ ช ส
จ ฌ ท ฐ	คู่กับ	ฐ ฎ
พ ภ	คู่กับ	ฬ
ฟ	คู่กับ	ฝ
ฮ	คู่กับ	ห



เรื่องน่ารู้

คำที่มาจากภาษาชาติตะวันตกก็นิยมเขียนตามรูปคำเดิม เช่น pound-ปอนด์ mile-ไมล์ cell-เซลล์ ice cream-ไอศกรีม office-ออฟฟิศ Versailles-แวร์ซายส์

นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติให้ความเห็นว่า อักษรคู่เหล่านี้เดิมออกเสียงต่างกัน กล่าวคือ เสียงอักษรสูงเป็นเสียงโหมะหรือเสียงไม่ก้อง เสียงอักษรต่ำเป็นเสียงโหมะหรือเสียงก้อง ในปัจจุบันเสียงอักษรต่ำดังกล่าวกลายเป็นเสียงไม่ก้องอย่างอักษรสูง แต่ภาษาไทยยังคงรูปอักษรไว้ และกำหนดให้แตกต่างกันเมื่อออกเสียงประสมกับสระ อักษรสูงกำหนดให้มีพื้นเสียงวรรณยุกต์ จัตวา ส่วนอักษรต่ำกำหนดให้มีพื้นเสียงวรรณยุกต์สามัญ เช่น

เสียงวรรณยุกต์จัตวา

ชา
 แฉ
 ถาง

เสียงวรรณยุกต์สามัญ

คา
 แช
 ทาง

การที่เสียงพยัญชนะไทยมีรูปซ้ำกันหลายรูปอาจเกิดความสับสนในการเขียนได้ ถึงแม้จะมีผู้วางหลักการให้พยัญชนะบางตัวไว้ เช่น ณ น หรือ ศ ช ส แต่ก็ต้องรู้ที่มาของคำเป็นสำคัญ มิฉะนั้นหลักการเขียนก็จะใช้ไม่ได้ คำบางคำที่ไม่เข้าหลักข้อใด ต้องใช้ความจำอย่างเดียวจึงจะเขียนได้ถูกต้อง

๒. รูปพยัญชนะบางรูปไม่ออกเสียง มีข้อสังเกตดังนี้

- เมื่อเป็นตัวการันต์ มีเครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับ เช่น สังข์ องค์
- ร ห นำหน้าพยัญชนะสะกดในบางคำ เช่น สามารถ พรหม
- พยัญชนะที่ตามหลังพยัญชนะสะกดในบางคำ เช่น พุทธ สุภัทร
- ร ที่เป็นส่วนหนึ่งของอักษรควบไม่แท้ เช่น จริง ไทรม
- ห หรือ อ นำอักษรเดี่ยว เช่น หลาย อย่ำ

– คำบางคำที่มีเสียงพยัญชนะแต่ไม่ปรากฏรูปพยัญชนะ ได้แก่ คำที่ประสมสระเกิน อำ ไอ ใ เอ เช่น ดำ มีเสียง ม สะกด แต่ไม่ปรากฏรูป และคำที่มีสระเกิน ฤ ฦ อยู่ต้นพยางค์ หรือคำที่ใช้ ฤ ควบกับพยัญชนะตัวอื่น เช่น พฤกษ์ ฤกษ์ ฤษี มีเสียง ร แต่ไม่ปรากฏรูป

คำพ้องเสียงซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะที่ไม่ออกเสียง เช่น จันท์ จัน จันท์ จันท์ พรหม พรหม ต้องอาศัยบริบท (ข้อความแวดล้อม) เพื่อให้รู้ความหมายจึงจะเขียนได้ถูกต้อง



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

๑. ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับรูปและเสียงพยัญชนะของไทย
๒. ออกเสียงพยัญชนะไทยทั้ง ๔๔ รูป แล้วสังเกตพยัญชนะที่ออกเสียงคล้ายกัน

๒. สระ

เสียงและรูปสระ

เสียงสระ ได้แก่ เสียงที่เกิดจากกระแสลมจากปอด ผ่านเส้นเสียงซึ่งเกร็งตัวสั่นสะบัด เสียงสระทั้งหมดจึงมีลักษณะเป็นเสียงก้องหรือโหม่ชะ ต่อจากนั้นกระแสลมผ่านออกไปจากปาก โดยสะดวก ไม่ถูกสกัดกั้นอย่างเสียงพยัญชนะ การที่เสียงสระแต่ละเสียงแตกต่างกันเพราะ ก่อนออกเสียงจะมีลักษณะของลิ้นและริมฝีปากที่ไม่เหมือนกัน

รูปสระ มี ๒๑ รูป แต่ละรูปไม่ได้แทนเสียงโดยตรงทุกรูป มีบางรูปเท่านั้นที่ใช้แทนเสียงสระใดสระหนึ่งโดยเฉพาะ

รูปและเสียงสระเดี่ยว

สระเดี่ยวนีมี ๑๘ เสียง แบ่งเป็นเสียงสั้น ๙ เสียง เสียงยาว ๙ เสียง ดังนี้

รูป	สระเสียงสั้น	ตัวอย่างคำ
อะ	อะ	กะ
อิ	อิ	ปิ
อี	อี	คิก
อุ	อุ	ดุ
เอะ	เอะ	เละ
แอะ	แอะ	แกะ
เออะ	เออะ	เถอะ
โอะ	โอะ	โต๊ะ
เอะ	เอะ	เจอะ

รูป	สระเสียงยาว	ตัวอย่างคำ
อา	อา	ชา
อิ	อิ	ปี
อี	อี	มีด
อุ	อุ	ครู
เอ	เอ	เจน
แเอ	แเอ	แล
เออ	เออ	เรือ
โอ	โอ	โผ
ออ	ออ	นอน

รูปและเสียงสระประสม

สระประสม คือ สระที่ออกเสียงโดยให้อวัยวะในการออกเสียงมากกว่า ๑ ตำแหน่ง เสียงสระประสมเกิดจากเสียงสระเดี่ยว ๒ เสียงประสมกัน มี ๓ เสียง

เสียงสระประสม

เสียงสระประสม	เสียงสระเดี่ยว	ตัวอย่างคำ
เอีย (เีย)	อี + อา	เปีย
เอือ (เือ)	อือ + อา	เรือ
อัว (ัว)	อู + อา	ตัว



ข้อสังเกต

สระเกิน ในปัจจุบันถือว่าเป็นพยางค์

อำ ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น อ เสียงสระ อะ เสียงพยัญชนะสะกด ม และเสียงวรรณยุกต์สามัญ

ไอ ไอ ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น อ เสียงสระ อะ เสียงพยัญชนะสะกด ย และเสียงวรรณยุกต์สามัญ

เอา ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น อ เสียงสระ อะ เสียงพยัญชนะสะกด ว และเสียงวรรณยุกต์สามัญ

ฤ ฤ ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น ร เสียงสระ อี อือ และเสียงวรรณยุกต์ตรีและสามัญตามลำดับ

ฦ ฦ ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น ล เสียงสระ อี อือ และเสียงวรรณยุกต์ตรีและสามัญตามลำดับ

การใช้รูปสระแทนเสียงสระในภาษาไทยยังมีลักษณะที่ควรสังเกตอื่น ๆ อีก ดังนี้

๑. เสียงสระบางเสียงใช้อักษรแทนได้หลายรูป เช่น เสียงสระ อะ มี ย เป็นเสียงพยัญชนะสะกด ใช้รูปได้ต่าง ๆ คือ ไ- ใ- -ย ไ-ย ต้องรู้ความหมายของคำนั้น ๆ จึงเขียนได้ถูกต้อง เช่น วิไล (งาม) วิลัย (ความย่อยยับ) ลำไย (ผลไม้ชนิดหนึ่ง) ห่วงใย (มีใจกังวลอยู่) หรือสระ เออ เมื่อมีตัวสะกดแม้จะออกเสียงเหมือนกันก็มีรูปเขียนต่างกัน เช่น เทอญ เทิน เคยย เคย

๒. รูปสระบางรูปไม่ออกเสียงเมื่อประกอบในคำ เช่น ญาติ ดาวพระเกตุ ลัญชาติ ทำให้เกิดความสับสนในบางคำที่ไม่มีรูปสระประกอบ เช่น อนุญาติ สังเกต ลัญชาตญาณ

๓. คำที่ออกเสียงสระอะ บางคำประวิสรรชนีย์ บางคำไม่ประวิสรรชนีย์ เช่น ทะลาย (ชื่อผลของหมากหรือมะพร้าว) ทลาย (พัง) ทวาย (ชนเผ่าหนึ่ง ย่าชนิดหนึ่ง) ทะวาย (ออกไม่ตรงฤดูกาล ใช้กับผลไม้) สะดม สดมภ์ สะกด สกัถ พะยุพยุง (ช่วยกันพยุง)

๓. วรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ เสียงที่เกิดจากกระแสลมจากปอดผ่านเส้นเสียงพร้อม ๆ กับเสียงโดยไม่ถูกสกัดกั้นหรือกล่อมเกลเสียงอย่างเสียงพยัญชนะและเสียงสระ การที่เสียงวรรณยุกต์แต่ละเสียงแตกต่างกัน เพราะระดับความสั่นสะเทือนของเส้นเสียงในขณะเปล่งเสียงวรรณยุกต์นั้น ๆ ไม่เท่ากัน

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี ๕ เสียง คือ เสียงสามัญ เอก โท ตรี และจัตวา แต่มีเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์เพียง ๔ รูป ได้แก่ ‘ (ไม่เอก) – (ไม่โท) – (ไม่ตรี) – (ไม่จัตวา หรือกากบาท)

เครื่องหมายวรรณยุกต์ดังกล่าวไม่ได้ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์นั้น ๆ ตรงตัวเสมอไป เพราะการใช้เครื่องหมายบอกเสียงวรรณยุกต์มีหลักเกณฑ์เฉพาะโดยพิจารณาถึง *อักษรสามหมู่* คือ *อักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ* คำเป็น คำตาย สระเสียงสั้น และสระเสียงยาว ประกอบกัน

นอกจากนี้หลักการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ตามอักขรวิธีของไทยยังไม่สามารถใช้ได้ตรงตามเสียงจริงทุกเสียงในภาษา เช่น

ไปสิ (เสียงวรรณยุกต์เอก) ไปชิ (เสียงวรรณยุกต์ตรี) ถ้าต้องการเขียนแทนเสียงวรรณยุกต์สามัญตามที่คนส่วนมากพูดกันจะทำได้

ไปไหม (เสียงวรรณยุกต์จัตวา) ถ้าต้องการเขียนแทนเสียงวรรณยุกต์ตรีตามที่นิยมพูดกันก็ทำไม่ได้เช่นกัน มีผู้เขียน *ไปมัย* ซึ่งผิดอักขรวิธี

การเขียนภาษาไทยในลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้มีส่วนดีเป็นอันมากแก่ภาษาไทย เช่น

- การเขียนคำพ้องเสียงโดยใช้รูปอักษรต่างกัน ทำให้ทราบความหมายของคำพ้องเสียงนั้น ๆ เช่น *พรรค พรรณ พันธุ์ และภันท์* ซึ่งออกเสียงเหมือนกัน แต่ตัวเขียนบ่งบอกความหมายต่างกัน

- ช่วยรักษาประวัติของคำที่ใช้ไม่ม้วน ๒๐ คำ คำเหล่านี้เดิมออกเสียงต่างกับคำที่ใช้ไม่มลาย ปรากฏว่าคำที่ใช้ไม่ม้วนในภาษาไทยกลาง ออกเสียงเป็นสระ *อา* ผสมกับสระ *อือ* ในภาษาไทยใหญ่ จึงน่าเชื่อว่า คำในภาษาไทยกลางที่ใช้ไม่ม้วนเคยออกเสียงต่างจากคำที่ใช้ไม่มลายมาก่อน



เรื่องน่ารู้

คำที่ออกเสียงไม่ตรงรูปวรรณยุกต์ ได้แก่ อักษรต่ำคำเป็นและคำตาย มีรูปวรรณยุกต์เอกกับโท แต่ออกเสียงโทกับตรี ตามลำดับ

คำที่ออกเสียงวรรณยุกต์ แต่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ เรื่องพื้นเสียงของคำ ขึ้นอยู่กับพยัญชนะต้นว่าจะเป็นอักษรหมู่ใดในอักษรสามหมู่ เช่น

อักษรสูงคำเป็น พื้นเสียงจัตวา คำตาย พื้นเสียงเอก

อักษรกลางคำเป็น พื้นเสียงสามัญ คำตาย พื้นเสียงเอก

อักษรต่ำคำเป็น พื้นเสียงสามัญ คำตายเสียงสั้น พื้นเสียงตรี คำตายเสียงยาว พื้นเสียงโท

คำที่ออกเสียง ย ในภาษาไทยปัจจุบัน ใช้พยัญชนะถ่ายเสียงได้หลายตัว เช่น ย ญ หย อย แต่เดิมพยัญชนะเหล่านี้ก็ออกเสียงต่างกัน ซึ่งยังสังเกตเห็นได้ในภาษาไทยบางถิ่น ต่อมาการออกเสียงคำที่ใช้พยัญชนะดังกล่าวกลายเป็นเสียงเดียวกันหมดโดยเฉพาะในภาษาไทยถิ่นกลาง การเขียนที่คำนึงถึงที่มาและความหมายของคำ โดยไม่ใช้อักษรตามการถ่ายเสียงให้ตรงที่สุด ช่วยรักษาหลักฐานเกี่ยวกับที่มาและความหมายของคำไว้



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

๑. จับคู่กับเพื่อนสังเกตการเคลื่อนไหวของอวัยวะในการเปล่งเสียงสระ โดยดูจากกระจกเปรียบเทียบกับผลการสังเกตจากการออกเสียงของเพื่อน
๒. จับคู่กับเพื่อนฝึกออกเสียงวรรณยุกต์ สังเกตระดับสูงต่ำของเสียงวรรณยุกต์

๒. การประสมอักษร

ในการเรียนเรื่อง**การประสมอักษร**นั้น เราต้องทำความเข้าใจเรื่องพยางค์และคำก่อน

พยางค์ คือ เสียงพูดที่เปล่งออกมาพร้อมกันทั้งเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ครั้งหนึ่ง ๆ อาจมีความหมายหรือไม่มีก็ได้

พยางค์ มีองค์ประกอบอย่างน้อย ๓ ส่วน คือ พยัญชนะต้น สระ และวรรณยุกต์ และอาจมีตัวการันต์เพิ่มขึ้นก็ได้ พยางค์ชนิดนี้เรียกว่า **พยางค์เปิด** เช่น กา เลห์

พยางค์ มีองค์ประกอบอย่างมาก ๕ ส่วน คือ พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะสะกด และวรรณยุกต์ และอาจมีตัวการันต์เพิ่มขึ้นก็ได้ พยางค์ชนิดนี้เรียกว่า **พยางค์ปิด** เช่น สัม กับ พันธุ์ ในคำว่า สัมพันธ์

พยางค์มีความสัมพันธ์กับคำ พยางค์อาจเป็นคำหรือส่วนประกอบของคำก็ได้

คำ คือ พยางค์ที่มีความหมาย พยางค์เดียวที่มีความหมาย เรียกว่า **คำพยางค์เดียว** พยางค์หลายพยางค์รวมกันและมีความหมาย เรียกว่า **คำหลายพยางค์** ดังตัวอย่าง

คำพยางค์เดียว

ทำ	เป็นพยางค์เดียวที่มีความหมาย	หมายถึง	ชวนแข่งขัน, ชวนต่อสู้
โศก	เป็นพยางค์เดียวที่มีความหมาย	หมายถึง	ความทุกข์, ความเศร้า

คำหลายพยางค์ ประกอบด้วยพยางค์หลายพยางค์รวมกัน แต่ละพยางค์อาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้เมื่อรวมกันแล้วต้องเป็นคำที่มีความหมาย

เกก	เป็นพยางค์เดียวที่มีความหมาย	หมายถึง	เก
มะ	เป็นพยางค์เดียวที่มีความหมาย	หมายถึง	ค่านำหน้าต้นไม้หรือผลไม้บางอย่าง กร่อนมาจาก “หมาก”

แทรก เป็นพยางค์เดียวที่ไม่มีมีความหมาย

รวมกันเป็น **เกกมะแทรก** เป็นคำหลายพยางค์ หมายถึง เกเร

ในการประกอบรูปพยัญชนะ รูปสระ และรูปวรรณยุกต์เข้าด้วยกันเป็นพยางค์หรือคำ เรียกว่า *การประสมอักษร* การประสมอักษรมันนั้นพยัญชนะจะต้องปรากฏรูปเสมอ ส่วนสระและวรรณยุกต์อาจปรากฏรูปหรือไม่ก็ได้

● **รูปพยัญชนะ** ทำหน้าที่ในพยางค์หรือคำได้ ๓ ประการ คือ พยัญชนะต้น พยัญชนะสะกดหรือพยัญชนะท้าย และตัวการันต์ พยางค์ทุกพยางค์จะต้องประกอบด้วยพยัญชนะต้นและสระ เฉพาะบางพยางค์อาจประกอบด้วยพยัญชนะสะกดหรือตัวการันต์เพิ่มขึ้น

พยัญชนะต้น คือ พยัญชนะที่ปรากฏเป็นเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ เป็นที่เกาะของรูปและเสียงสระ ส่วนมากวางไว้ต้นพยางค์หรือคำ เช่น *ชา โค ยุ มี ข ค ย* เป็นพยัญชนะต้น

พยัญชนะสะกดหรือพยัญชนะท้าย คือ พยัญชนะที่ปรากฏรูปและเสียงท้ายพยางค์หรือคำ เช่น *ชาน โคก ยุง มี น ก ง* เป็นพยัญชนะสะกด

ตัวการันต์ คือ รูปพยัญชนะที่มีเครื่องหมายทัศนธาตุกำกับและไม่ออกเสียง ส่วนมากวางไว้ท้ายพยางค์หรือคำ แต่อาจอยู่กลางพยางค์หรือคำก็ได้ เช่น *การณั ทรพยั เปอร์เซนต์ คริสต์ศักราช ปอนต์สเตอร์ลิง มี ณั ยั รั ตั ตั* เป็นตัวการันต์

● **รูปสระ** อาจประกอบข้างหน้า ข้างหลัง ข้างบน หรือข้างล่างรูปพยัญชนะต้น หรือประกอบข้างบนหรือข้างล่างพยัญชนะสะกดหรือตัวการันต์สุดแต่สระแต่ละรูป ในกรณีที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรนำหรืออักษรควบให้วางรูปสระไว้ข้างหลังอักษรนำหรืออักษรควบ ถ้าเป็นรูปสระที่อยู่ข้างบนหรือข้างล่างรูปพยัญชนะ วางรูปสระนั้น ๆ ไว้ข้างบนหรือข้างล่างพยัญชนะตัวหลังของอักษรนำหรืออักษรควบ

● **รูปวรรณยุกต์** วางไว้ข้างบนรูปพยัญชนะต้น หรือรูปสระที่ประกอบอยู่เหนือพยัญชนะต้น ในกรณีที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรนำหรืออักษรควบ รูปวรรณยุกต์จะวางไว้เหนือพยัญชนะตัวหลังของอักษรนำหรืออักษรควบ หากพยัญชนะตัวนั้นมีรูปสระประกอบข้างบน วางรูปวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระ

การประสมอักษรมีการประสมทั้งคำพยางค์เดียวและคำหลายพยางค์ ซึ่งในการประสมอักษรของคำหลายพยางค์นั้น ต้องแยกคำออกเป็นพยางค์ ๆ แล้วประสมแต่ละพยางค์ เช่น

กา

เป็นการประสมอักษรสามส่วน ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	ก
สระ	:	อา
วรรณยุกต์	:	ไม่ปรากฏรูป เสียงสามัญ

ดิง

เป็นการประสมอักษรสี่ส่วน ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	ด
สระ	:	อิ
พยัญชนะสะกด	:	ง
วรรณยุกต์	:	รูปเอก เสียงเอก

สีห์

เป็นการประสมอักษรสี่ส่วนพิเศษ ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	ส
สระ	:	อี
ตัวการันต์	:	ห
วรรณยุกต์	:	ไม่ปรากฏรูป เสียงจัตวา

ครุฑพ่าห์ เป็นคำสองพยางค์ คือ ครุฑ + พ่าห์

ครุฑ

เป็นการประสมอักษรสี่ส่วน ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	คร
สระ	:	อุ
พยัญชนะสะกด	:	ฑ เสียง ด
วรรณยุกต์	:	ไม่ปรากฏรูป เสียงตรี

พ่าห์

เป็นการประสมอักษรสี่ส่วนพิเศษ ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	พ
สระ	:	อา
ตัวการันต์	:	ห
วรรณยุกต์	:	รูปเอก เสียงโท

พยางค์บางพยางค์หรือคำบางคำไม่ปรากฏรูปพยัญชนะต้น พยางค์หรือคำจำพวกนี้ขึ้นต้นด้วยรูปสระเกิน ฤ ฦ เช่น

ฤทธิ เป็นการประสมอักษรห้าส่วน ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	ร ใช้รูปสระเกิน ฤ
สระ	:	อิ ใช้รูปสระเกิน ฤ
พยัญชนะสะกด	:	ท เสียง ด
ตัวการันต์	:	ธิ
วรรณยุกต์	:	ไม่ปรากฏรูป เสียงตรี

ฤทธิ เป็นคำสองพยางค์ คือ ฤ + ทธิ

ฤ เป็นการประสมอักษรสามส่วน ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	ร ใช้รูปสระเกิน ฤ
สระ	:	อิ ใช้รูปสระเกิน ฤ
วรรณยุกต์	:	ไม่ปรากฏรูป เสียงสามัญ

ฤ เป็นการประสมอักษรสามส่วน ประกอบด้วย

พยัญชนะต้น	:	ษ
สระ	:	อิ
วรรณยุกต์	:	ไม่ปรากฏรูป เสียงจัตวา



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

สรุปความรู้เรื่องหลักการประสมอักษรโดยยกตัวอย่างคำที่กำหนดให้ประกอบการสรุป

สูญ กาญจน รัตน์ เทห์ ผจญภัย ฤกษ์ ฤทัย องค์

๔. พลังของภาษา

ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้และแสดงความคิด ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำต่าง ๆ หากเราใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ ทำให้คนกระทำความดีก็จะก่อประโยชน์ให้กับสังคม แต่เมื่อใช้ภาษาที่ทำให้เกิดการทำลาย สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นก็จะทำให้สังคมวุ่นวายได้ ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ และสร้างสรรค์ จึงจะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือให้ผู้อื่นปฏิบัติตามที่ตนต้องการได้

ภาษามีพลังในการโน้มน้าวจิตใจหรือความคิดให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ เช่น ใช้ภาษาสื่อสารให้คนที่ทะเลาะกันกลับมาคืนดีกัน หรือใช้ภาษาสื่อสารให้คนที่รักและสามัคคีกันแตกแยกกันก็ได้ การรับสารด้วยภาษาจึงต้องใช้วิจารณญาณให้ดีว่าเป็นสิ่งที่ดี ถูกต้อง และสร้างสรรค์ หรือก่อให้เกิดความสามัคคี รักใคร่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมหรือไม่ หากเป็นคำพูดที่หลอกลวง ไม่มีเหตุผลก็ไม่สมควรเชื่อ ฉะนั้นเราจึงควรพิจารณาคำพูดของผู้อื่นโดยไม่มีอคติและมีเหตุผลจะทำให้รู้เท่าทันคนและไม่ตกเป็นเครื่องมือในการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น



การพูดเสริมสร้างให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย
ถือเป็นการใช้ภาษาในด้านบวก

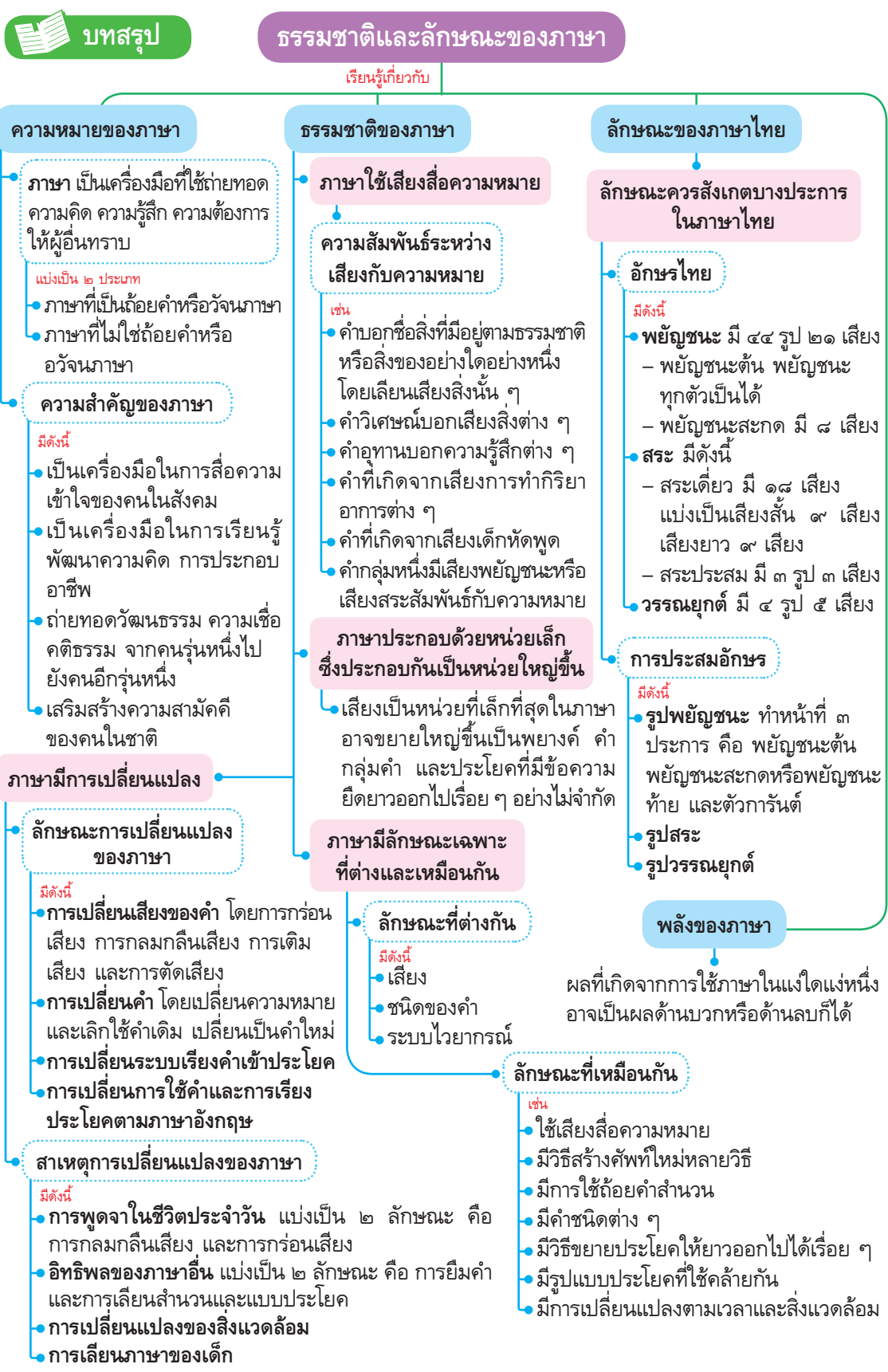


การพูดปลุกปั่นยุยงให้ผู้คนแตกความสามัคคีกัน
ถือเป็นการใช้ภาษาในด้านลบ



กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

- ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาจนเกิดพลังในด้านบวกหรือด้านลบ พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขหรือป้องกันเพื่อไม่ให้เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นอีก
- เขียนเล่าประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการใช้ภาษาที่เกิดพลังอาจเป็นพลังด้านบวกหรือพลังด้านลบก็ได้ แล้วออกมาเล่าให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน





กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑. อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษา และสรุปข้อคิดที่ได้จากการอภิปราย
๒. จับคู่กับเพื่อน แล้วช่วยกันรวบรวมคำที่มีความหมายสัมพันธ์กับเสียงในลักษณะต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้ แล้วออกมานำเสนอผลงานให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน
 - ๑) คำบอกชื่อสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - ๒) คำอุทานบอกความรู้สึกต่าง ๆ
 - ๓) คำที่เกิดจากเสียงการทํากิริยาต่าง ๆ
 - ๔) คำที่เกิดจากเสียงเด็กหัดพูด
 - ๕) คำที่มีเสียงพยัญชนะหรือเสียงสระสัมพันธ์กับความหมาย
๓. ร่วมกันเสนอวิธีการฝึกใช้ภาษาให้เกิดพลังในทางสร้างสรรค์ และเลือกมา ๑ วิธี นำไปทดลองใช้กับตนเองเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ แล้วสรุปผล นำมาอภิปรายกันในชั้นเรียน



การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๑. นักเรียนจะนำความรู้เรื่องธรรมชาติและลักษณะของภาษาไปใช้ในการออกเสียงคำและการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
๒. หากนักเรียนอ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์บางคำหรือเนื้อเรื่องบางตอน นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไรที่สามารถทำให้เข้าใจได้ โดยไม่ต้องเปิดความหมายในพจนานุกรม



คำถามทบทวน

๑. การเปลี่ยนแปลงของภาษาช่วยพัฒนาภาษาได้อย่างไร
๒. คำที่ใช้ในการแช็ต เช่น มะไรวะ มะมี มะกี้ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาษาด้านใดและอย่างไร
๓. การยืมคำและสำนวนของภาษาอื่นมาใช้ในภาษาไทย มีผลต่อภาษาไทยอย่างไรบ้าง
๔. การประสมอักษรมีความสำคัญอย่างไร
๕. ยกตัวอย่างถ้อยคำต่าง ๆ ที่นักเรียนรู้สึกประทับใจจนนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต